

POSTANOWIENIE

13 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 13 grudnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa A.F.

przeciwko M. w D.

o zaniechanie i zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej A.F.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 13 marca 2023 r., I ACa 1070/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od A.F. na rzecz M. w D. 3060 (trzy tysiące sześćdziesiąt) zł kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powodowy wydawca gazety internetowej wytoczył przeciwko pozwanemu, prowadzącemu internetową platformę społecznościową i komunikator internetowy, powództwo o:

- 1) zaniechanie blokowania i uniemożliwiania udostępniania przez użytkowników tych mediów informacji oznaczonych tytułem gazety powoda oraz oznaczania ich jako niebezpiecznych lub innymi oznaczeniami sugerującymi ich negatywny charakter;
- 2) pisemne przeproszenie wydawcy za naruszenie jego dóbr osobistych i opublikowanie przeprosin w Gazecie [...] oraz tygodniku „S.”;

- 3) zasądzenie 200 000 zł zadośćuczynienia.

Wyrokiem z 10 lutego 2022 r., I C 1450/18, Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił powództwo.

Wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną Sąd Apelacyjny w Gdańsku umorzył postępowanie co do żądania publikacji przeprosin i oddalił apelację wydawcy.

Sąd ten ustalił, że pozwany jako niebezpieczne oznaczał nie informacje zamieszczane przez powoda w portalu i komunikatorze pozwanego, lecz oznaczał tak linki prowadzące do strony internetowej powoda i jednocześnie usuwał te linki lub uniemożliwiał ich otwarcie użytkownikom platformy i odbiorcom komunikatów wydawcy w komunikatorze. Sąd drugiej instancji uznał, że możliwość udostępniania linków do publikacji w wydawanej przez siebie gazecie za pośrednictwem cudzej platformy i komunikatora nie jest dobrem osobistym.

Powodowy wydawca zaskarży skargą kasacyjną wyrok Sądu odwoławczego w części oddalającej apelację i wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania ze względu na:

- 1) nieważność postępowania przez rozpoznanie apelacji w składzie jednego sędziego;
- 2) potrzebę wykładni:
 - a) art. 23 k.c. w zakresie katalogu dóbr osobistych;
 - b) art. 54b Prawa prasowego (pr.pras.) przez rozstrzygnięcie, czy przepis ten rozciąga odpowiedzialność z art. 39 pr.pras. na właścicieli/wydawców mediów społecznościowych;
- 3) wystąpienie w sprawie istotnych zagadnień prawnych:
 - a) czy właściciele mediów społecznościowych ponoszą odpowiedzialność na podstawie art. 12 pr.pras.,
 - b) czy zablokowanie możliwości rozpowszechniania hiperlinku do określonego komunikatu może naruszać dobra osobiste;

c) czy w świetle zasad współżycia społecznego podmiot prywatny może stosować cenzurę, z pominięciem nawet swoich własnych procedur, i tym samym w sposób dyskryminujący;

d) czy opatrzenie tytułu gazety informacjami o rzekomych niebezpieczeństwach może stanowić naruszenie dóbr osobistych;

e) czy istnieje dobro wydawcy w postaci więzi z wydawanym tytułem polegające na możliwości prezentowania swojego tytułu bez ingerencji osób trzecich;

4) oczywistą zasadność skargi w zakresie zarzutów naruszenia:

a) przepisów postępowania przez nierozważenie wszystkich materiałów dowodowych złożonych przez powoda;

b) prawa materialnego przez uznania nie zostało naruszone dobro osobiste wydawcy w postaci prawa do prezentowania swoich poglądów bez dyskryminacyjnej cenzury oraz w postaci prawa do tytułu wydawanej gazety, prezentowanego w linku, przy nierozważeniu zastosowania art. 54b pr.pras.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Apelacja podlegała rozpoznaniu w składzie jednego sędziego na podstawie art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Powołaną przez skarżącego uchwałą składu 7 sędziów z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, Sąd Najwyższy uznał ten przepis za sprzeczny z Konstytucją, czym usiłował przywłaszczyć sobie kompetencje Trybunału Konstytucyjnego. Przy tym skład 7 sędziów był konsekwentny w uzurpowaniu sobie tych kompetencji i zgodnie z art. 190 ust. 3 Konstytucji, dotyczącym orzeczeń TK, określił, że uchwała obowiązuje od dnia jej podjęcia. Tymczasem zaskarżony wyrok został wydany wcześniej, 10 marca 2023 r., i także w świetle uchwały nie zaszła nieważność postępowania. Zatem nie zachodzi nieważność postępowania przed Sądem Okręgowym.

2a. Wolność jest dobrem osobistym (art. 23 k.c.), w tym wolność wypowiedzi. Prawo do niezakłóconego korzystania z dóbr osobistych jest prawem skutecznym *erga omnes*. Podobnie jak prawo własności przysługuje ono bez potrzeby

potwierdzania go czynnością prawną, aczkolwiek może ono zostać ograniczone dokonaną dobrowolnie czynnością prawną. W przeciwieństwie do praw względnych, nabytych przez czynność prawną, prawa bezwzględne mają negatywny charakter. Nikomu nie wolno naruszać cudzych dóbr osobistych lub cudzej własności, lecz też nikt nie ma obowiązku pomagania uprawnionemu w realizacji jego dóbr osobistych, tak jak nie ma obowiązku pomagania właścicielowi w korzystaniu z jego własności.

Operatorzy platform społecznościowych lub komunikatorów internetowych nie świadczą usług powszechnych w rozumieniu art. 355 ust. 1 Prawa komunikacji elektronicznej, a tym samym nie mają obowiązku zawierania umów o udostępnianie swoich usług. Umowy takie co do zasady zawierane są przez założenie konta (profilu) na platformie lub w komunikatorze, z weryfikacją tożsamości lub anonimowo. Zakładając konto użytkownik nawiązuje stosunek umowny o treści określonej w regulaminie operatora, ewentualnie także w formularzu wypełnianym przy zakładaniu konta. Skarżący zarzucił, że pozwany naruszał własne regulacje, lecz zarzut taki ma znaczenie tylko w sprawie o wykonanie umowy z operatorem lub o roszczenie wynikłe z nienależytego wykonania umowy. Operator platformy lub komunikatora przez uniemożliwienie użytkownikowi należytego korzystania z funkcji tych mediów narusza umowę wiążącą go z użytkownikiem, lecz nie narusza dóbr osobistych użytkownika. W sporach na tle umowy z operatorem może być także badany zarzut sprzeczności z prawem postanowień umowy (regulaminu).

Nie budzi najmniejszych wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), że prawo do rozpowszechniania swoich komunikatów za pomocą mediów społecznościowych może wynikać tylko z umowy z operatorem i nie jest dobrem osobistym w rozumieniu art. 23 k.c.

Na uzasadnienie rozbieżności w orzecznictwie co do naruszania dóbr osobistych przez usuwanie kont w platformie społecznościowej i blokowanie przekazywania użytkownikom informacji o niektórych stronach internetowych skarżący powołał tylko jedno orzeczenie: wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 20 maja 2020 r., II C 973/16 (LEX nr 3049453). Sąd ten, wbrew tezie pozwu, nie uznał prawa do rozpowszechniania i pozyskiwania informacji przy pomocy

platformy za dobro osobiste. Stwierdził jedynie, że wybiórcze usuwanie kont niektórych użytkowników może naruszać zakaz dyskryminacji ze względu na religię lub poglądy użytkownika, przy czym wyjątkowo naruszenie zakazu dyskryminacji może naruszać dobro osobiste w postaci godności. Jako przykład naruszenia godności SO w Warszawie powołał odmowę świadczenia usługi gastronomicznej (niewpuszczenie do lokalu) ze względu na narodowość. Zatem wbrew skarżącemu wyrok SO w Warszawie nie świadczy o uznaniu za dobro osobiste prawa do rozpowszechniania swoich komunikatów za pomocą mediów społecznościowych. SO w Warszawie rozpatrywał prawo użytkowników platformy do pozyskiwania przez nich, bez cenzury administratora platformy, informacji od innych użytkowników i prawidłowo stwierdził, że istnienie i treść tego prawa zależy od umowy użytkownika z administratorem.

W związku z niemal monopolistyczną pozycją niektórych platform społecznościowych były rozważane przepisy mające zapobiegać dyskryminacji wybranych poglądów przez operatorów platform, szczególnie w celu ochrony wolności słowa (np. <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/przelomowa-ustawa-o-ochronie-wolnosci-slowa-w-internecie>). Jednak przepisy te nie zostały uchwalone. Zwraca uwagę zjawisko słabnięcia względnej pozycji niemal monopolistycznych platform na rzecz nowych platform, niestosujących cenzury lub stosujących ją mniej intensywnie, więc być może ingerencja ustawodawcy nie będzie konieczna. Przy braku platform monopolistycznych to użytkownicy decydują, czy wolą mieć konto na platformie z cenzurą, czy bez cenzury. Pewien zakres cenzury wymuszają na operatorach regulacje państwowe, a względy oszczędnościowe wymuszają na operatorach stosowanie automatycznej cenzury, która mimo rozwoju sztucznej inteligencji nadal wyklucza z rozpowszechniania treści dozwolone. Przede wszystkim nie było projektów określających jako dobro osobiste prawo do rozpowszechniania swoich poglądów za pomocą platform społecznościowych. Wspomniane projekty zmierzały jedynie do narzucenia operatorom platform obowiązku świadczenia usług zgodnie z ustawowymi standardami, na wzór usług telekomunikacyjnych.

2b. W sprawie nie ma potrzeby wykładni art. 54 pr.pras. przez rozstrzygnięcie, czy platformy społecznościowe podlegają Prawu prasowemu, ponieważ powód nie dochodzi żadnego z roszczeń przewidzianych Prawem prasowym.

3a. Artykuł 12 pr.pras. określa standardy wykonywania zawodu dziennikarza. Powód nie uzasadnił swoich roszczeń naruszeniem tych standardów i podniesione zagadnienie prawne nie wystąpiło w sprawie.

3b, 3c i 3e. Wyżej, w pkt 2a, zostało wyjaśnione, że podniesione zagadnienia mogą być istotne tylko w sprawie o wykonanie umowy łączącej strony, a nie o ochronę dóbr osobistych.

3d. Oznaczanie linków do strony internetowej gazety powoda może stanowić naruszenie dóbr osobistych, w szczególności dobrego imienia (czci), istotnego dla wydawcy gazety. Jednak oznaczenie tych linków jako niebezpiecznych nie naruszyło czci powoda. Oznaczenie takie może się odnosić do treści publikacji na stronie powoda lub określać stronę internetową jako niebezpieczną od strony technicznej, tj. zawierającą złośliwe oprogramowanie lub niedostatecznie zabezpieczoną przed hakerami mogącymi umieścić w przyszłości złośliwe oprogramowanie w kodzie strony.

Oprogramowanie antywirusowe powszechnie generuje ostrzeżenia o niebezpiecznych stronach, także przy otwieraniu stron instytucji i organów państwa, co świadczy przede wszystkim o niedoskonałości tych programów. Ich twórcy zakładają, że nadmiar ostrzeżeń jest lepszy od pominięcia jednej niebezpiecznej strony.

Natomiast jeśli określić jako niebezpieczne odnosiło się to do treści strony powoda, to niemal każda wartościowa publikacja przez część czytelników zostanie uznana za niebezpieczną. Brak jakichkolwiek zarzutów wobec artykułu świadczy raczej o braku konkretnej treści w publikacji. Określenie publikacji jako niebezpiecznej nie uchybia czci autora lub wydawcy. Gdyby pozwany nie usuwał lub nie blokował możliwości otwierania linków, określenie „niebezpieczny” z dużym prawdopodobieństwem zwiększyłoby liczbę czytelników (pod warunkiem wyraźnego odniesienia ostrzeżenia do treści, a nie bezpieczeństwa technicznego strony). Problemem powoda było usuwanie linków lub zablokowanie możliwości

jego otwarcia. W przypadku blokady w celu otwarcia strony gazety użytkownik musiał skopiować link i wkleić go do przeglądarki, co szczególnie w smartfonie może być kłopotliwe. Lecz takie utrudnienie nie narusza czci powoda, a co najwyżej umowę zawartą przez założenia konta.

4. Warunkiem koniecznym przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na jej oczywistą zasadność jest oznaczenie oczywiście zasadnych zarzutów kasacyjnych. Tymczasem skarżący nie powiązał tej podstawy wniosku o przyjęcie skargi z żadnym z zarzutów kasacyjnych,

Ponieważ skarżący nie wykazał zasadności żadnej z podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ k.p.c. oddalił wniosek o przyjęcie skargi.

Na podstawie art. 98 k.p.c. pozwanemu przysługuje od skarżącego zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 i § 8 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

(M.M.)

[ał]